

К. Левинський

Що має робити

„Просвіта“

10 311/11

ЩО МАЄ РОБИТИ „ПРОСВѢТА”

на основѣ нового статуту.

Написавъ

Д-ръ Юстъ Левицкій.

Коштомъ и заходомъ Товариства „Просвѣта“.

14

У ЛЬВОВѢ, 1892.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка
подоъ зарядомъ К. Беднарского.

У. е (28) 159 +
434 (29k)

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 22050

АНБ ім. С. Стефаника
АН УРСР

Панове громадо!

Передь двадцять чотирьма роками завязало ся у Львовѣ наше товариство „Просвѣта“. Товариство се заложила невеличка громада Русинѣвъ зъ интелігенціѣ, що перші поклали собѣ цѣлю: почати роботу зъ долины, пѣзнати свѣй рѣдний нарѣдъ, а просвѣтою пѣднести той рускій нарѣдъ до гаразду и добробыту. Тота добра гадка приєднала до себе що разъ то бѣльше людей и они назвали ся Русинами-народовцями, то є Русинами, що стоять за свѣй нарѣдъ. Тота велика гадка стала ся пѣдставою нашої нынѣшньої програмы народной, котру въ роцѣ 1890-ѣмъ въ соймѣ краевѣмъ проголосили нашій рускій народній послы. Тота щира гадка стала ся нынѣ нашою святощю народною, котрой зъ нашего серця не годенъ намъ нѣхто вырвати. Коже праве руске серце повинно ударити чоломъ передь тою провѣдною гадкою и докинути свою лепту и трудъ въ хосенъ руского народу.

И дивѣтъ ся, панове громадо! Здорова гадка выйшла на верхѣ, бо наша „Просвѣта“ мимо всякихъ супротивностей стала що разъ то бѣльше розширять ся по краю, стала числити тысячѣ членѣвъ и выдавати межи нарѣдъ рѣкъ рѣчно десятки тысячѣвъ книжокъ своего издавництва, а зъ того давати даромъ тысячѣ книжокъ

межи читальнѣ, брацтва и бѣдныхъ людей, бажающихъ науки.

Коли мы такъ сильно станули межи народомъ, постановилисьмо перевести новый ладъ въ нашой „Просвѣтъ“. Загальнїй зборъ членовъ товариства „Просвѣта“, що вѣдбули ся у Львовѣ въ мартѣ 1891-го року, змѣнили давный статутъ „Просвѣты“ и постановили такїй новый статутъ, що перемѣнивъ „Просвѣту“ зъ товариства научного на товариство научно-господарске. До сего часу „Просвѣта“ выдавала книжки для народа, а вѣдъ теперъ буде „Просвѣта“ займати ся не лишъ научуванемъ народу, але буде ему помагати въ справахъ господарскихъ.

А чому мы таке зробили? Тому, бо сего жадавъ вѣдъ насъ народъ рускій, его незавидна доля. Народъ нашъ рускій ставъ пѣдъупадати на мастку, а вѣдома рѣчь: що въ свѣтѣ вѣѣе бѣдолаха! Треба ратувати брата хлѣбороба и подати ему не лишъ науку, але и дѣйственный хосень зъ науки: хлѣбъ насущный!

Коли-жь той новый статутъ просвѣтно-господарскїй мае теперъ ввѣйти въ жите, то годить ся застановити надъ симъ, яка то буде работа на пѣдставѣ того нового статуту „Просвѣты“ и якїй може бути пожитокъ зъ той работы для народу руского.

„Просвѣта“ мае вѣдъ теперъ розширити ся межи всѣми щирими Русинами по цѣломъ краю, де лишъ жие народъ рускій и вѣдъ работы просвѣтно-господарскои не повиненъ нѣхто вѣдсувати ся, у кого лишъ є любовь ближнього и почуте своєї народности. Коли бо въ „Просвѣтъ“ получимо ся разомъ, то и работа пѣде лекше, бо сильными силами проможемо все лихо и недолю. —

1. Що буде робити „Просвѣта“?

До науки и добробыту руского народу мае право товариство „Просвѣта“ уживати по мысли §. 2. нового статуту слѣдующихъ средствъ:

а) Выдавати книжки и всякого роду письма въ рускѣмъ языкѣ, а передовсѣмъ выдавати письма и книжки приступнѣ для люду сельскаго и мѣскаго.

б) Устно, то є выкладами поучувати народъ о всякого рода справахъ просвѣтныхъ и господарскихъ.

в) Закладати по мѣстахъ бѣльшихъ (де є судъ повѣтовый) філіи „Просвѣты“, а по всѣхъ громадахъ читальнѣ „Просвѣты“, якъ такожь помагати симъ товариствамъ, щобы они добре розвивали ся.

г) Помагати людемъ, щобы они лучили ся въ спѣлки рѣльничо-господарскѣ и промысловѣ, якъ такожь закладати: крамницѣ, шпихлѣрѣ, касы пожичковѣ, касы ошадности, школы господарскѣ и промысловѣ.

д) Радити людемъ, де мають купувати добре насѣнє, машины и приряды рѣльничѣ и господарскѣ.

е) Закладати бібліотеки (книгозборы), збирати стариннѣ памятки и выдавати дѣла науковѣ про бувальщину и теперѣшне жите народу руского.

ж) Закладати бурсы, то є дома, въ котрыхъ бы виховувала ся бесплатно убога уталантована руска молодѣжь и побирала пожиточнѣ науки.

з) Уряджувати всѣмъ доступнѣ вѣдчиты о справахъ, котрѣ намъ треба знати, музикально-декламаторскѣ вечера, якъ такожь закладати хоры спѣву.

и) Уряджувати выставки предметѣвъ зъ господарства и промыслу нашего народу.

к) Удѣляти запомоги бѣднѣй молодежи, що учитъ

ся въ школахъ, учителямъ народнымъ и тымъ людямъ письменнымъ, що заслужили ся для народу руского.

л) Выдавати свою часопись, котра бы пояснювала людямъ sprawy просвѣтнѣи и господарскѣи.

м) Спрошувати рускихъ ученыхъ людей на парады въ справахъ науковыхъ.

н) Взагалъ заохочувати народъ рускѣи до просвѣты и науки, будити замиловане до ошадности и працѣ, якъ такожь робити все тото, що може причинити ся до поднесеня просвѣты и добробыту руского народу.

Такѣи то важнѣи цѣлы мае сповнити „Просвѣта“, а до переведеня той важной sprawy конечно було завести добрый ладъ въ нашомъ товариствѣ. —

2. Якѣи буде ладъ въ „Просвѣтѣ“?

Всяке дѣло мусить мати добрый провѣдъ и подѣлъ работы. Тому новый ладъ въ нашѣи „Просвѣтѣ“ буде такѣи:

а) Товариство „Просвѣта“ мае у Львовѣ головный выдѣлъ, котрый веде верховный зарядъ „Просвѣты“, по мысли ухваль загального збору членѣвъ „Просвѣты“. Головный выдѣлъ „Просвѣты“ е у насъ найвысша власть выконуюча.

б) Въ кождомъ мѣствѣ, де е судъ повѣтовый, мае станути філія „Просвѣты“, а выдѣлъ філіяльный буде вести роботу въ своѣмъ повѣтѣ.

в) Въ кождѣи громадѣ мае станути читальня „Просвѣты“ яко робѣтникъ мѣсцевый, котрой выдѣлъ буде робити въ громадѣ.

Філія „Просвѣты“ и читальня „Просвѣты“ суть

частями товариства „Просвѣта“ у Львовѣ и они всѣ разомъ творять нашу велику „Просвѣту“. —

3. Які права має головный выдѣль „Просвѣты“?

По мысли §. 28. нового статуту має головный выдѣль товариства „Просвѣта“ у Львовѣ такі права :

а) Приймає звичайныхъ членѠвъ до товариства и членѠвъ спомагаючихъ.

б) Засновує філії „Просвѣты“ и читальнї „Просвѣты“.

в) Выдає книжки для членѠвъ „Просвѣты“.

г) Орудує майномъ „Просвѣты“.

д) Провадить верховный наглядъ надъ дѣяльністю філій „Просвѣты“ и читалень „Просвѣты“, то є наглядаетъ, чи они сповняють свои обовязки и въ тѠй цѣли має право головный выдѣль „Просвѣты“, жадати вѠдъ філій и читалень „Просвѣты“ справозданя письменно : якъ стоять тамъ sprawy товариства, або може такожъ головный выдѣль высылати делегата до філій и читалень „Просвѣты“, щобы сей делегатъ тамъ на мѣсци пере-свѣдчивъ ся про хѠдъ справъ товариства нашего.

е) Головный выдѣль „Просвѣты“ у Львовѣ має право уневажнити рѣшеня, то є постановы філії або читальнї „Просвѣты“, если бы яка постанова була шкѠдна для „Просвѣты“.

ж) Въ кѠнци головный выдѣльч має право, розвѣзати філію або читальню „Просвѣты“, если бы котра зъ нихъ выступала противъ народу руского, его просвѣты або добробыту, або не хотѣла дѣлати пѠсля при-

писовъ статуту „Просвѣты“, а въ иншій спосѣбъ не можна бы зарадити лиху.

Не гадайте собѣ, панове громадо, що той нашъ головный выдѣль „Просвѣты“ у Львовѣ запанує надъ вами и буде робити, що ему подобає ся. Той головнѣй выдѣль буде що року въ иншѣмъ мѣстѣ въ краю скликувати зѣбрана членѣвъ „Просвѣты“ на свои „вѣча“ и ту зъ вами радити ся, що треба робити, а що два роки буде до Львова спрѣшувати своихъ членѣвъ на зборы и передѣтьми зборами здавати справозданя зъ своеи дѣяльности (§. 23 и 29 статуту). Якъ при всякѣй работѣ, такъ и ту мусить бути оденъ газда и одна голова, що все буде провадити. —

4. Філіѣ „Просвѣты“ и выдѣлы філіяльнѣ.

Наколи въ повѣтѣ судовѣмъ збере ся найменше дваццять членѣвъ „Просвѣты“, то они можуть заложити въ мѣстѣ, де є ц. к. судъ повѣтовый, філію „Просвѣты“.

Філію „Просвѣты“ такъ закладає ся.

Основателѣ філіѣ „Просвѣты“, то є тотѣ дваццять або бѣльше членѣвъ „Просвѣты“ пишуть просьбу до ц. к. намѣстництва у Львовѣ, въ котрѣй то просьбѣ завѣдомляють намѣстництво, що хотять заложити въ мѣстѣ ц. к. суду повѣтового філію товариства „Просвѣта“ на пѣдставѣ статуту „Просвѣты“ и урпашають, що-бы намѣстництво приняло до своеи вѣдомости основанє філіѣ товариства „Просвѣта“ въ означенѣмъ мѣстѣ. Тоту просьбу пѣдписують основателѣ філіѣ и вѣдсылають ю до головного выдѣлу товариства „Просвѣта“ у Льво-

вѣ, котрый дописує на просьбѣ, що призвляє на основанє філії, а вѣдтакъ подає ю до намѣстництва. По чотырохъ тыжняхъ вѣдъ дня внесеня просьбы до намѣстництва можуть основатель скликати першій зборы членѣвъ філії, завѣдомляючи о тѣмъ свое ц. к. староство 24 годинъ напередъ, подаючи вѣ завѣдомленю: мѣсце и часъ збору якъ такожь предметъ нарады. До просьбы, котру вносить ся до намѣстництва, треба долучити пять примѣрникѣвъ друкованого статуту „Просвѣты“. На той просьбѣ треба прилѣпити штемпель на 50 кр. ав., а на кождѣмъ примѣрнику статуту на 15 кр. ав. Завѣдомленє староства о загальныхъ зборахъ філії є вѣольне вѣдъ штемпля.

Загальный збѣръ членѣвъ філії „Просвѣты“ выбирає що року выдѣль філіяльный, котрый має провадити роботу просвѣтно-господарску вѣ своѣмъ повѣтѣ (§. 36. статуту).

Выдѣль філії „Просвѣты“ має такі права и обязанности по мысли §. 39. статуту:

а) Скликувати що року збѣръ членѣвъ „Просвѣты“, замешкалыхъ вѣ повѣтѣ філіяльнѣмъ, вѣ цѣли справозданя зъ своєи дѣяльности рѣчнои, и о тѣмъ завѣдомити головный выдѣль „Просвѣты“ у Львовѣ, мѣсяць напередъ.

б) Збирати вкладки вѣдъ членѣвъ „Просвѣты“, замешкалыхъ вѣ повѣтѣ філіяльнѣмъ, зъ зѣбранныхъ черезъ себе вкладокъ задержати 15⁰/₁₀ на выдатки філії, а решту що четверть року вѣдсылати головному выдѣлови „Просвѣты“ до Львова.

в) Спрошувати по можности кождого мѣсяця членѣвъ своєи філії на нарады вѣ справахъ просвѣтно-господарскихъ свого повѣту, якъ такожь уряджувати при тѣмъ вѣдчиты и музыкально-декляматорскіи вечерки.

г) Уряджувати за порозум'ємъ зъ головнымъ выдѣломъ выставки : господарско-промисловій.

д) Закладати въ своємъ повѣтѣ читальнѣ „Просвѣты“, вести наглядъ надъ ихъ дѣяльністю (черезъ своихъ делегатівъ) и старати ся о ихъ успѣшный розвоі.

е) Жадати вѣдъ выдѣловъ читалень „Просвѣты“ справозданъ о розвою и потребахъ читалень, якъ такожь приходити имъ въ помѣчь радою и чиномъ.

ж) Выконувати припорученя головного выдѣлу и наглядати, щобы читальнѣ „Просвѣты“ сповняли свои цѣли и не переступали постановъ статуту.

з) Предкладати головному выдѣлови „Просвѣты“ у Львовѣ свои внески, щобы уневажнивъ постанову читальнѣ „Просвѣты“, если бы яка постанова була противна законамъ або не вѣдповѣдала цѣлямъ товариства „Просвѣта“, якъ такожь предкладати внески, щобы головной выдѣлъ „Просвѣты“ розвязавъ читальню „Просвѣты“, котра бы выступала противъ народу руского, его просвѣты або добробыту, або не хотѣла поступати пѣсля приписѣвъ статуту „Просвѣты“.

и) Орудувати маєткомъ, якій призирає собѣ філія „Просвѣты“.

к) Надсылати головному выдѣлови внески що до справъ просвѣтно-господарскихъ, котрї головной выдѣлъ має взяти пѣдъ обраду.

Зъ сего выходитъ, що при такѣй работѣ тяжить дуже великій обовязокъ на тыхъ людехъ, що ведуть філію „Просвѣты“, бо они мають обняти провѣдъ въ повѣтѣ и вести нарѣдъ до науки и гаразду, они мають бути апостолами науки просвѣтно-господарской. Выдѣлъ філіяльный має постарати ся, щобы въ кождѣй громадѣ станула читальня „Просвѣты“, вышукати въ

громадъ людей ширыхъ и способныхъ, котрі провадили бы тоту читальню и не дали ей упадати, взагалъ, щобы читальня пригорнула до себе всѣхъ членѡвъ громады та хосенною дѣяльностію зеднала собѣ довѣре громады. Вѡдъ выдѣлѡвъ філіяльныхъ залежить розвѡй „Просвѣты“ въ краю.

Выдѣлы філіяльні повинні по можности якъ найчастѣйше спрощувати людей на зѡбраня до мѣста, де є філія, щобы ту зъ людьми запѡзнати ся, приєднувати новыхъ членѡвъ „Просвѣты“, роздавати и розпродувати книжки а що найважнѣйше, приступными выкладами и розговорами поучати нарѡдъ практично, що треба и якъ робити, абы якусь рѣчь добру та пожиточну въ дѣлѣ перевести, на примѣръ, якъ заводити касы пожичковѣ, якъ ихъ вести; якъ кравицѣ провадити и таке инше.

Въ всѣхъ тыхъ справахъ має выдѣлъ філіяльный свободну руку до тихой, але вельми важной та хосенной работы около пѡднесеня нашего народу. —

5. Читальнѣ „Просвѣты“.

Найважнѣйшими робѡтвиками є читальнѣ „Просвѣты“; они мають бути тыми муравлями, що своєю працею доконують великого дѣла.

Коли въ однѡмъ селѣ або мѣсточку є що найменше десять Русинѡвъ, господарѣвъ, ремѣсникѡвъ, купцѣвъ або промисловцѣвъ, котрі хотять на пѡдставѣ статуту товариства „Просвѣта“ завязати у себе въ громадѣ читальню „Просвѣты“, мають зголосити ся до выдѣлу філіяльного, а если бы філіѣ „Просвѣты“ ще не було въ ихъ повѣтѣ судовѡмъ — до выдѣлу голов-

ного „Просвѣты“ у Львовѣ и заявити охоту приступля до заложения читальнѣ „Просвѣты“. Выдѣль філіяльний або головный выдѣль „Просвѣты“ призоветь тогда на заложение читальнѣ „Просвѣты“ въ дотычноій громадѣ, удѣлить основателямъ вѣдповѣдну просьбу до ц. к. намѣстництва, тоті основатель подпишуть сю просьбу, долучать до неї пять примѣрниковъ статуту „Просвѣты“, предложуть такъ заосмотрену просьбу выдѣлови філіяльному або головному выдѣлови „Просвѣты“ у Львовѣ до подтвержденя и внесеня до намѣстництва.*) По чотирохъ тыжняхъ вѣдъ внесеня тої просьбы до намѣстництва, може читальня „Просвѣты“ розпочати свою дѣяльнѣсть. О першомъ загальномъ зборѣ читальнѣ „Просвѣты“ треба завѣдомити ц. к. староство дотычного повѣту найменше на 24 годинѣ напередъ (безъ штемпля), подаючи: часъ и мѣсце збору, якъ такожь предметъ нарадѣ. Заразъ на першомъ зборѣ читальнѣ „Просвѣты“, члены выберуть зъ помежи себе зарядъ, по мысли §. 49. статуту, а именно: пятьохъ членѣвъ выдѣлу и двоохъ заступниковъ, а выдѣль выбере зъпомежи себе: голову, заступника головы, секретаря, кясієра и бібліотекаря.**)

О звычайныхъ зѣбраняхъ членѣвъ читальнѣ „Просвѣты“ не треба завѣдомляти староства, лише о зборахъ членѣвъ читальнѣ на котрыхъ выбирає ся що року выдѣль читальнѣ „Просвѣты“ а выдѣль уступаючій здає справозданє зъ своєї дѣяльности.

*) На просьбѣ до намѣстництва треба прилѣпнати штемпель на 50 кр. а. в., а на кождомъ примѣрнику статуту на 15 кр. а. в.

**) Читальнѣ давнѣйше заложени мають такъ само якъ нові предложити намѣстництву статутъ „Просвѣты“ если хотять бути читальнями „Просвѣты“.

Вибраний выдѣль читальнѣ „Просвѣты“ має старати ся разомъ зъ всѣми членами читальнѣ о пѣднесене просвѣты и добробыту въ громадѣ.

Выдѣль читальнѣ „Просвѣты“ має такі права и обовязки по мысли §. 50. статуту „Просвѣты“ :

а) Приймати и выключати членѣвъ читальнѣ „Просвѣты“. Выключити може выдѣль читальнѣ такі особы, що допустили ся якого нечестного дѣла, котре пѣсля законѣвъ карныхъ пѣдпадає карѣ, що вѣддають ся пѣянству або неморальности.

б) Орудувати маєткомъ читальнѣ „Просвѣты“, по мысли рѣшенѣ загалного збору членѣвъ читальнѣ а загалный збѣръ читальнѣ ухвалює, які вкладки мають платити члены читальнѣ на спѣльнѣ потреби.

в) Скликувати кожного року загалный збѣръ членѣвъ читальнѣ и здавати справу зъ своєи дѣяльности, предкладаючи сему зборови свои рахунки и внески.

г) Здавати зъ кѣнцемъ кожного року письменне справозданє головному выдѣлови „Просвѣты“ у Львовѣ, — черезъ выдѣль фѣліяльный, — про розвѣй читальнѣ, а именно о числѣ членѣвъ; просвѣтъ и добробытъ въ громадѣ; нарадахъ вѣдчитахъ и вечерницяхъ, які вѣдбували ся въ читальни; фондахъ, якими розпоряджає читальня; перешкодахъ, які належало бы усунути якъ такожь о потребахъ и жаданяхъ читальнѣ, котрымъ має вдоволити головный выдѣль „Просвѣты“, пѣсля свого узнання и можности (пѣсля своихъ фондѣвъ грошевыхъ).

д) Выконувати припорученя головного выдѣлу „Просвѣты“ якъ такожь и выдѣлу фѣліяльного.

е) Скликувати якъ найчастѣйше зѣбраня читальнѣ въ цѣли читаня пожиточныхъ книжокъ и письмъ, які припоручить читальни головный выдѣль „Просвѣты“; веденя поважныхъ нарадъ, якъ такожь уряджувати вѣд-

читы : о управѣ рѣлъ, ховѣ товару, пасѣчництвѣ, садѣвництвѣ, ремеслѣ, промыслѣ и иншихъ справахъ, котрѣ могутъ причинити ся до пѣднесеня просвѣты и добробыту руского народу.

ж) Заводити шпихлѣрѣ зъ збѣжемъ при читальни, спѣльными силами членѣвъ читальнѣ, якъ такожь спѣлки рѣльничо-господарскѣи и промысловѣи межи членами читальнѣ.

з) старати ся о заложене власной крамницѣ на спѣльный рахунокъ, де бы члены громады могли побирати добрый и дешевый товаръ.

и) Старати ся о заложене власной касы пожичковои, щобы нею помагати членамъ, котрѣ зъ причины нещасныхъ припадкѣвъ такъ пѣдъупали, що для поратования своего гѣздѣвства потребуютъ пѣдпомогии на засѣвъ, поставлене будинкѣвъ, закупно товару, хотять освободити ся вѣдъ лихварскихъ довгѣвъ або бажають пѣднести свою господарку на высшѣи степенъ.

к) Старати ся о заложене власной касы ошадности, въ цѣли розбудженя духа ошадности межи громадянами.

л) Приходити въ помѣчь членамъ читальнѣ при закупнѣ доброго насѣннѣ, машинѣ и прирядѣвъ господарскихъ, якъ такожь вышукувати для нихъ жерела зарѣбку.

м) Заводити науку спѣву и музики, якъ такожь уряджувати вечерницѣ деклямацѣино-музыкальнѣи и представленя театральнѣи.

Зъ сего добре пѣзнаете панове громадо кѣлько то користи може вамъ принести читальня „Просвѣты“. Читальня „Просвѣты“ буде частею великого товариства „Просвѣта“, але буде мати свѣбѣдну руку до пожиточной работы, въ котрѣи буде ей помагати головный вы-

дѣль „Просвѣты“ и видѣль філіяльний. За се не жадає „Просвѣта“ вѣдъ читалень жадной заплаты, бо и маєтокъ, якій собѣ роздобуде читальня, буде лишъ до неи належати, до членѣвъ громады, шо приступлять до читальнѣ „Просвѣты“ а и на случай розвязаня читальнѣ „Просвѣты“ — перейти мусить єѣ маєтокъ выключно на цѣли: просвѣтну або господарску въ громадѣ, де була тота читальня.

Члены читальнѣ „Просвѣты“ не потребують конечно бути членами товариства „Просвѣта“ у Львовѣ, то є они мають лишъ платити свои вкладки до читальнѣ. Члены читальнѣ „Просвѣты“, особливо заможнѣйшій, повиннї однакожь приступити такожь въ члены товариства „Просвѣта“ и яко такї будутъ побирати книжки, якї выдає шо року наше товариство для своихъ членѣвъ и будутъ мали право голосу рѣшаючого на зборѣ членѣвъ філіѣ „Просвѣты“ и на зборѣ всѣхъ членѣвъ товариства „Просвѣта“ у Львовѣ, то є будутъ мали право бувати на загальныхъ зборахъ членѣвъ „Просвѣты“, забирати тамъ же голосъ, ставити внески, голосувати, выбирати и бути выбранными.

Читальнѣ „Просвѣты“ мають отже свою самоуправу и можуть користати зъ тыхъ всѣхъ добродѣйствъ, якї имъ буде въ силѣ удѣляти „Просвѣта“.

Товариство „Просвѣта“ буде удѣляти при заснованю кождѣй новѣй читальни „Просвѣты“ даромъ значне число книжокъ, буде давати раду своимъ читальнямъ въ кождѣй справѣ, чи то просвѣтнѣй чи господарскѣй та буде грѣшми приходити имъ въ помѣчь, о скѣлько маєтокъ оборотовый товариства на се выстарчить.

Кожда однакожь читальня „Просвѣты“ повинна предплачувати для себе кождого року (за 1 зр. ав. рѣчно) всѣ книжки, якї това-

риство „Просвѣта“ буде выдавати для народу. —

6. Яка має бути читальня „Просвѣты“?

Читальнями „Просвѣты“ маємо розпочати роботу зь долины, вѣдь громадъ.

Яка-жь то буде тота читальня „Просвѣты“?

На передѣ читальнѣ повиненъ стати свѣтлый и ширый провѣдникъ, а именно священникъ або хто инший зь интелігенціѣ, а якъ бы такихъ людей не було вь громадѣ, то разумный селянинъ або мѣщанинъ.

Членами читальнѣ повиннй бути всѣ члены громады, рускои народности.

Пѣдъ мудрымъ проводомъ повиннй нашй читальнѣ такъ розвивати ся, щобы здобули собѣ довѣре вь громадѣ, абы тота нѣчого не робила безъ нарады вь читальни.

Читальня повинна стати ся живымъ проповѣдникомъ того всего, що пише ся вь книжкахъ и часописяхъ.

Читальня має учити, що гадка людска або разумъ, здорове и часъ — се дорогй скарбы чоловѣка, котрй добре ужитй ведуть до гаразду, а змарнованй робять чоловѣка нещасливимъ.

Читальня „Просвѣты“ має показати людемъ, що лише власною працею чоловѣкъ може дѣйти до богатства, а удержати ся при богатствѣ ошадностію.

Читальня „Просвѣты“ має людемъ показати, що мы Русины повиннй и мусимъ шанувати та прибѣльшувати нашъ капіталъ народный, якимъ є: земля, збѣже, товаръ, варстать и грошѣ! Нарѣдъ заможный, що має пѣдъ ногами ґрунтъ, а вь рукахъ ре-

месло та промыслъ, той лише має нынѣ въ свѣтъ голось!

Все, що въ читальни говорить ся, а що може піднести добробытъ народный, наше господарство, и що читальники признають добрымъ, треба заразъ вводити въ житє. Не треба знеохочувати ся, що у насъ мало гроша є, а зачинати дѣло хоть бы зъ пару риньскими, бо грѣшь робить грѣшь, а и найбѣднѣйша читальня може дѣйти до великого маєтку громадского.

Въ кождѣй громадѣ треба заводити такі порядки громадскі, які є для громады наибѣльше и найскорше потрібні.

Въ кождѣй справѣ треба щиро и отверто вѣдносити ся до нашої „Просвѣты“ у Львовѣ о порадѣ и помѣчь. —

7. Шпихлѣрѣ.

Приходить неуроджай, а у насъ въ краю заразъ настає голодъ. Тяжка зима, нема зарѣбкѣвъ, а ще тяжше на переднѣвку и народъ марно нидѣє. Яка на се рада? Самъ чоловіче иди до головы по разумъ и якъ єсь не голоденъ, то погадай, що може зайти по тебе колись бѣда!

Коли рѣкъ добрый або и середный, то скиньте ся панове газды по гарцеви збѣжа, хто що може и заложѣть зъ того при читальни „Просвѣты“ зсыпъ збѣжа або шпихлѣрѣ. Тото збѣже най зарядъ читальнѣ роздасть межи потребующихъ збѣжа, а на другій рѣкъ они мають вѣдати, кѣлько взяли и додати ще провѣзію за выгоду.

Шпихлѣрѣ має отже служити для запомоги членѣвъ громады въ потребѣ, а передовсѣмъ на засѣвъ ґрунту.

Запомога и провізія звертають ся въ зернѣ, по́сля мѣры, якою запомога була дана. Читальня „Просвѣты“ буде кождої осени вѣдбирати розпожичене зерно зъ провізією, а въ неможности стягати лише провізію.

Рѣкъ по роцѣ и зъ тыхъ гарцѣвъ найменша громада може призбирати сотки кѣрцѣвъ збѣжа. Тогды, якъ призбирає ся богато збѣжа, можна завести таку установу, щобы якусь часть збѣжа даромъ роздавати межи найбѣднѣйшихъ людей въ селѣ, якусь часть дальше на запомогу давати и зъ присыпомъ по роцѣ вѣдбирати, а зновъ решту лишати въ шпихлѣри на несподѣванїй припадки въ громадѣ. Коли прийде голодъ, то громада має свою асекурацію въ шпихлѣри, але таку асекурацію, котру сама собѣ платила и на котрої таки сама заробила!

Громада, що має своїй шпихлѣрь — не зазнає голоду, тамъ газды не будуть переплачувати збѣжа по ярмаркахъ, не будуть теряти землицѣ на лихву жидѣвску або банкову та не будуть пѣдъ плотами пухнути зъ голоду и холоду. Зъ свого шпихлѣря добудуть зложеный капіталъ — збѣже, розберуть межи себе, кѣлько треба, а дасть Бѣгъ полѣтокъ добрый, то зновъ вѣддадутъ до свого шпихлѣря.

Якъ бы въ громадѣ не було припадкѣвъ а збѣжа богато лежало въ шпихлѣри, то можна бы часть збѣжа продати, а узысканїй грошѣ дати на касу пожичкову. Збѣже треба переховувати въ шпихлѣри сухо и безъ шкоды, треба вести въ порядку книжку шпихлѣря, а такъ будынокъ якъ и находяче ся въ шпихлѣри зерно, убезпечити вѣдъ огню.

О томъ перечитайте собѣ докладно панове громадо книжочку „Просвѣты“, написану бл. п. Стефаномъ Ка-

чалою пѣдъ заголовкомъ: Що насъ губить а що намъ помочи може (1874 р.).

Се простый спосѣбъ самопомочи, яку маѣте панове громадо въ своѣхъ рукахъ. Не забувайте на сю справу и таки сего року заложѣтъ въ кождѣй громадѣ своѣй шпихлѣръ при читальни. —

8. Крамницѣ.

Нарѣкаете панове громадо, що жидова обсѣла вашѣ села, що у васъ нема гроша та, що ґрунта вашѣй подѣленѣй вже на грядки, а ту нема зъ чого жити. Хто-жь тому виненъ, якъ не мы самѣ? Жидаы торгують по крамахъ, а мы у нихъ купуемъ, носимъ до нихъ свою працю. Чи мы не гѣднѣй торгувати и грѣшь на торзѣ заробляти? А тогды на нивѣ не будемо всѣ працювати, але оденъ буде газдою а другѣй купцемъ. Нашъ грѣшь буде ити въ свои руки и лишить ся въ громадѣ!

Зарядъ читальнѣ „Просвѣты“ повиненъ постарати ся, щобы на спѣльный рахунокъ читальнѣ заложити свою крамницю, де побирали бы люде добрый и дешевый товаръ. Въ читальни треба вѣдчитати уважно книжку, выдану нашимъ товариствомъ пѣдъ заголовкомъ „Порадникъ для крамницѣ“ (уложивъ Василь Нагѣрнѣй) и пѣсля того, що тамъ написано, приступати до заложѣня крамницѣ при читальни.

Передъ отворенемъ крамницѣ треба завѣдомити о томъ ц. к. староство яко власть промыслову. Въ просьбѣ до староства належить означити особу, котра буде завѣдувати крамницею, подати имя и назвиско той особы, вѣкъ, мѣсце еѣ замешканя и приналежнѣсть до громады, мѣсце, въ котрѣмъ буде примѣщена крамниця, якъ та-

кожъ выразити, що крамниця буде вести торгъ дробный мѣшаными товарами, и просити о выдане карты промысловой. На сю просьбу треба прилѣпити штемпель на 1 зр. 50 кр. ав., если въ мѣсци де має бути отворена крамниця, е до пять тысячѣвъ мешканцѣвъ; якъ тамъ е пять до десять тысячѣвъ мешканцѣвъ, то приде штемпель на 2 зр. ав., а якъ е десять до пятьдесятъ тысячѣвъ мешканцѣвъ, то на 3 зр. ав.

Наколи таке завѣдомлене подасть ся до староства, то можна вже отворити крамницю и не треба чекати, доки не пришлють карты промысловой.

Крамарѣ, котрї хотять торгувати: нафтою, книжками, порохомъ стрѣльнымъ або провадити шинкѣ напитки горячими, мусять постарати ся въ староствѣ о окреме призволене (концесію) и передъ удѣленемъ концесіѣ не вѣльно торгувати тыми товарами. Штемпель до просьбы дае ся такїй самъ, якъ до завѣдомленя о отвореню крамницѣ.

Если бы староство не хотѣло выдати карты промысловой або надати концесіѣ, тогды можна внести въ речинци шести тыжнѣвъ, вѣдь дня дорученя рѣшеня числячи, вѣдкликъ до намѣстництва у Львовѣ, а якъ бы и ту вѣдмовили, то до министерства справъ внутрѣшнихъ у Вѣдни (але все черезъ староство). На вѣдклику треба прилѣпити штемпель на 1 зр. ав.

О перенесеню крамницѣ зъ одной хаты до другой, треба такожь завѣдомити староство, а на томъ завѣдомленю прилѣпити штемпель на 50 кр. ав.

Штемплѣвъ на поданяхъ не треба переписувати.

Передъ отворенемъ крамницѣ треба порозумѣти ся зъ „Народною Торговлею“ у Львовѣ або зъ найблишнюю філію „Народной Торговлѣ“ и тамъ замовити товары, — тай шукати порады у всѣхъ справахъ купецкихъ.

Въ кождой крамници треба провадити такі книжки купецкі:

Книжку товарову, въ котрой вписуе ся все, що зъ товару приходить до крамницѣ, якъ иде.

Книжку касову, въ котрой вписуе ся всѣ доходы и розходы, якъ идуць.

Книжку вѣрителѣвъ и довжникѣвъ, въ котрой вписуе ся, хто и кѣлько виненъ крамници, а кѣлько и кому винна крамница.

На жадане членѣвъ выдасть товариство „Просвѣта“ друкомъ такі книжки.

Члены читальнѣ „Просвѣты“ будутъ собѣ самі постановляти, по якихъ цѣнахъ треба продавати товары и будутъ дбати, щобы въ крамници бувъ ладъ та, щобы всѣ люде купували у своѣй крамници. Выдѣлъ читальнѣ буде провадити рахунки крамницѣ, выбере спритного чоловѣка до торгу та буде наглядати его роботу.

Гроша на початокъ не треба много, бо выстане 150—200 зр. ав., а грѣшь сей за рѣкъ може значно побѣльшити ся. (Крамницу при читальни могло бы заложити и пару заможнѣйшихъ господарѣвъ въ спѣлцѣ або и оденъ господарь, якъ бы читальня сама не могла до сего взяти ся) Въ такѣй крамници можна бы продавати всякі товары, якихъ люде въ селѣ потребують; можна бы мати продажъ соли и постарати ся о свою трафіку. Читальня могла бы спроваджувати добрі машины господарскі (якъ сѣчкариѣ) на продажъ, якъ такожь могла бы машины тоті за малу заплату давати до ужитку своимъ членамъ и зъ того мала бы добрый дохѣдъ а члены выгоду. Зъ часомъ одна або друга машина господарска выплатила бы ся тыми оплатами за уживане и даромъ припала бы читальни, а тогды читальня могла бы деякі

зъ тыхъ машинъ даромъ роздавати бѣднѣйшимъ, а честнымъ и працевитымъ газдамъ, своимъ членамъ.

Доходомъ зъ крамницѣ може зрости маєтокъ читальнѣ и до пару тысячѣвъ золотыхъ а тогды читальня може постарати ся о свою власну хату та може подумати о своѣй власноѣ касѣ пожичковѣй. Промысломъ купецкимъ ратуймо ся и робѣмъ грошѣ!

9. Касы пожичковѣй.

На пѣдставѣ статуту „Просвѣты“ має право кожда читальня „Просвѣты“ заложити собѣ при читальни такожь и касу пожичкову, безъ жадного окремого призволеня властей.

Касы пожичковѣй се велика рѣчь, бо они мають насъ спасти передѣ запропащенемъ нашої святой земли; они мають пожичками поратувати чоловѣка въ всякоѣй пригодѣ. Тому кожда громада повинна мати свѣй банкъ, свою касу пожичкову а вся провѣзѣя, то є заробокъ касы не пѣде межи чужѣмъ людемъ, але на громаду, на поратунокъ зъубожѣлыхъ та запомогу бѣдныхъ. Зъ касы пожичковѣй є той хосенъ, що ту може собѣ пожичити гроша кождѣй, хто потребує гроша — на ниськѣй процентъ, малыми ратами (тыжневными або мѣсячными) выплатити ся и не попаде въ лихву. Зарядъ касы такоѣй не допустити до того, чтобы довжники затыгали ся и не платили рать по пару лѣтъ а вѣдтакъ мусѣли за пѣвъ дармо продавати ґрунтъ на сплату пожички, але припильнує своихъ довжниковѣвъ на мѣсци, чтобы въ часѣ платили свои довги.

Сего не можемо собѣ легковажити, бо якъ нашихъ господарѣвъ будутъ лихварѣ и банки зъ торбами пускати

зъ ґрунту, то що буде зъ нами, зъ нашими громадами? Є се отже справа вельми важна, бо ту иде о наше бутє або небутє!

Скажете на се панове громадо: та оно добре, але звѣдки взяти грошей?

На се найдуть ся грошѣ въ кождѣй громадѣ, лишѣ треба ихъ на початокъ трохи пошукати, а именно:

а) Грошѣ може мати читальня „Просвѣты“ зъ доходѣвъ добре веденои крамницѣ.

б) На першій початокъ може брацтво церковне дати читальни значнѣйшу квоту, божѣ се грошѣ, якї зложили собѣ члени громады до церкви.

в) Не менше и громада може дати читальни якусь квоту на касу пожичкову, чи то зъ найму пасовиска, зъ продажи старого будынку, чи зъ фонду за кары въ громадѣ призбираного, чи тамъ зъ иншого жерела.

г) Мастокъ на касу пожичкову може звѣдси прийти, якъ хтось добровѣльно чи то за жита чи умеряючи запише якусь квоту на тоту цѣль.

д) Такожъ самї члени громады можуть добровѣльно складати на свою касу, чи то при нагодѣ коляды, весѣль або поминокъ.

е) Въ кѣнци каса пожичкова читальнѣ „Просвѣты“ може мати грошѣ до пожичокъ звѣдси, що заможнѣйшї члени громады будуть до читальнѣ складати свои грошѣ на нисшій процентъ, (на щадницю) а тотї грошѣ будуть ся бѣднѣйшимъ людемъ розжичувати на процентъ троха высшїй. На примѣръ, читальня буде приимати до щадницѣ вклады грошевї и платити вѣдъ нихъ по 4⁰/₀ вѣдъ сотки на рѣкъ, а тотї самѣ грошѣ буде розжичувати людемъ на 6⁰/₀ вѣдъ сотки на рѣкъ або и высше и тогды заробокъ лишитъ ся при касѣ пожичковѣй читальнѣ „Просвѣты“, то є при васъ панове громадо.

Кожда каса пожичкова потребує завести у себе такї книжки :

Книжку касову, въ котрѣй вписує ся за порядкомъ всѣ приходы и розходы грошевї.

Книжку довжникѣвъ, въ котрѣй каждый довжникъ має двѣ стороны: на лѣвѣй записує ся пожичку и речинцѣ сплаты, а на правѣй вписує ся порядкомъ всѣ сплаты.

Книжку пожичаючого, котру одержить довжникъ а въ котрѣй вписує ся пожичку и потверджує ся сплаты.

Окрѣмъ сихъ книжокъ, повинна каса пожичкова постарати ся о друкованї формулярѣ на: записъ або скриптъ довжный, котрымъ довжникъ посвѣдчує, що пожичку одержавъ и зъобовязує ся ю сплатити.

Всѣ тотї формулярѣ, то є книжку касову, книжку довжникѣвъ, книжку пожичаючого и скриптъ довжный дѣстати можна въ товариствѣ „Просвѣта“ у Львовѣ.

Въ цѣли безпечного перехованя маєтку касы пожичковой, то є готѣвки, паперѣвъ вартныхъ и письмъ, повинна бути скриня желѣзомъ окована, вѣдъ котрой має бути два замки, а вѣдъ кожного замку повиненъ мати ключъ иншїй чловѣкъ, вѣдъ одного предсѣдатель (голова) а вѣдъ другого скарбникъ (касїєръ) читальнѣ „Просвѣты“.

Пожички можна удѣляти: на кредитъ особистый, за порукою честныхъ и маєтнихъ людей, або на заставъ ручный або на ґрунтъ, забезпечуючи ю въ книжкахъ ґрунтовыхъ.

Хто зъ членѣвъ читальнѣ „Просвѣты“ хоче зятнати пожичку, має зголосити ся до скарбника (касїєра) и представити ему: на що и кѣлько хоче пожити, на якїй часъ и яку дає обезпеку сплаты. Скар-

банкъ предложить тоту просьбу выдѣлови читальнѣ „Просвѣты“, котрый рѣшить, чи можна дати пожичку.

Пожичку можна сплачувати въ тыжневыхъ або мѣсячныхъ ратахъ або въ одиномъ речинци, якъ означить ся при удѣленю пожички. Высокодсть вѣдсотокъ (провізіѣ) ухвалять що року члены читальнѣ „Просвѣты“ на загальномъ зборѣ.

Намъ треба зачинати вѣдъ найменшой квоты грошевой и не треба зволѣкати сеи справы на пѣзнѣйше, бо часъ дорогій минає а мы нѣчого не приробили. Малаый грѣшъ въ касѣ пожичковѣй, добре ужитый, буде все прибѣльшати ся и не спостережете ся, коли читальня „Просвѣты“ дѣйде до великихъ грошей.

Якъ треба вести касу пожичкову, розповѣвъ я вамъ панове громадо въ книжочцѣ „Просвѣты“ пѣдъ заголовкомъ „Про касу пожичковѣй“, котру то книжочку докладно перечитайте тай щиро подумайте, чи въ вашѣй громадѣ не здала бы ся при читальни „Просвѣты“ и каса пожичкова.

Ще разъ вамъ кажу панове громадо, що читальнѣ „Просвѣты“ не потребууть подавати до намѣстництва статуту касы пожичковой, але на пѣдставѣ статуту „Просвѣты“ можуть собѣ заложити при читальни и касу пожичкову, котрою завѣдувати буде выдѣль читальнѣ.

10. Щадницѣ.

Кождый банкъ бере звѣдси грошѣ, що одиѣ вкладаютъ до банку грошѣ на нисшій процентъ а банкъ пожичає тотѣ грошѣ другимъ людемъ на высшій процентъ, и зыскъ зъ того иде на банкъ. Такъ и у васъ буде панове громадо, якъ я сказавъ вже выше.

Загальний збір членів Читальні постановить, якій процентъ буде платити ся вѣдъ вкладокъ щадничихъ. Тото, що зберете на щадницю, будете розжичувати. Щадниця при касѣ позичковѣй е отже рѣчь конче потрібна и позиточна, бо она достарчує касѣ позичковѣй гроша а складаючимъ дає заробокъ або дохѣдъ вѣдъ грошей, котрѣ лежали бы у нихъ дома безъ жадной користи.

Тымъ способомъ пѣдноситъ ся рѣвночасно вѣ громадѣ духъ ощадности, бо хто щадить грѣшь, той знає напередъ, що свѣй тяжко зароблений грѣшь вложить вѣ певне мѣсце и ту той грѣшь буде нарастати а вѣ потребѣ може складаючѣй выимити собѣ свои грошѣ зъ щадницѣ.

Щобы однакожь люде вкладали свои грошѣ до щадницѣ при читальни „Просвѣты“, мусять они мати певностъ, що ихъ грѣшми буде ся тамъ совѣстно орудувати та що ихъ грѣшь тамъ не пропаде. Тому повинисьте панове громадо выбирати до заряду читальнѣ самыхъ людей свѣтлыхъ, тверезыхъ и честныхъ, щобы до нихъ громада мала довѣре и люде не бояли ся имъ повѣрити своего маєтку.

Кождому, що вкладає до щадницѣ якій грѣшь, має зарядъ читальнѣ „Просвѣты“ выдати книжочку щадничу и вѣ нѣй посвѣдчити: хто, на якій процентъ и на якій часъ та яку квоту грошеву зложивъ до щадницѣ а окрѣмъ того повиненъ зарядъ провадити для себе книжку щадницѣ, вѣ котрѣй бы вписувавъ пѣсля назвискѣ людей: хто, кѣлько и на якій часъ вложивъ до щадницѣ. — Выдѣль читальнѣ „Просвѣты“ повиненъ такъ завѣдувати касою позичковою и щадничою, щобы вѣдъ довжничѣвъ на часъ постягавъ грошѣ, потрібнѣй до выплаты тымъ, що жадають звороту вкладокъ щадни-

чихъ зъ процентомъ умовленимъ. Потрѣбнѣ книжки выдасть друкомъ товариство „Просвѣта“, коли щадницѣ зачнуть заводити ся при читальняхъ „Просвѣты“. —

11. Спѣлки господарскіи и промысловіи.

Тамъ, де насъ не поратує читальня „Просвѣты“, тамъ може насъ поратувати спѣлка. Спѣлка є тогды, якъ до дѣла бере ся не оденъ чоловѣкъ, але бѣльше людей и спѣльными силами доконують свого дѣла. Коли-жъ въ громадѣ оденъ чоловѣкъ не годенъ чогось зробити, то дѣбравши собѣ двохъ або бѣльше товаришѣвъ, може взяти ся зъ ними до дѣла.

Заможнѣйшій газды хотѣли бы выпасати худобу на продажъ та не мають пасовиска, а оденъ не годенъ взяти въ дворѣ цѣлого пасовиска за пару сотъ золотыхъ. Тогды най тотіи газды разомъ беруть пасовиско, най спѣльно накуплять товару и выпасають, а по продажи подѣлять ся грѣшми.

Нагода спѣлокъ трафляє ся тогды, коли властитель бѣльшихъ посѣлостей парцелюють грунта и продають. У насъ звичайно вѣдъ купна такого вѣдтягають ся люде кажучи: „хто таку суму годенъ дати“, а вѣдтакъ, якъ купити лѣсъ або ланъ якій захожій жидъ або кольтоністъ, то люде бѣдкають ся, що саміи не купили и пустили до села чужого чоловѣка. Въ такихъ случаяхъ треба нашимъ людемъ межи собою порозумѣти ся, зѣбрати до купы заможнѣйшихъ господарѣвъ и разомъ купивши бѣльшій грунтъ, вѣдтакъ подѣлити єго межи спѣльниками.

Такъ само треба намъ бѣльше духа спѣльности и тогды, якъ кого въ селѣ ліцитують, треба ставати до

ліцитаціѣ по кѣлькохъ и купувати ґрунтъ, бо якъ до села понаходять: чужі капіталісты, що имъ добро громады байдуже, то и вамъ буде гѣрше, бо хто буде робити шарварки, платити конкуренцію, хто васъ поратує въ бѣдѣ, и пригодѣ — якъ не стане доброго сусѣда?

Де люде жиють пѣдъ мѣстомъ, тамъ добре є закладати спѣлки молочні, то є на продажъ молока, сыра и масла. Господарѣ, що мають коровы, що дня доставляють до згодженого напередъ складу въ мѣстѣ, спѣльнымъ коштомъ и за умовлену цѣну: молоко, сыръ и масло.

По селахъ торгують жида покладками, вовною, кѣстями, шматами и инымъ въ той спѣсѣбѣ, що купують тоті рѣчи у васъ панове громадо за пѣвъ дармо, а въ мѣстѣ вѣдпродують за добрымъ заробкомъ. Такі купцѣ, жида дорабляють ся до великихъ маєткѣвъ, а де-жь наші маєтки? Чи той заробокъ не може лишити ся при насъ? Двохъ трохъ берѣмъ ся до спѣлки и провадьмо товаръ гуртомъ до мѣста, до гуртѣвника, а заробокъ при насъ лишитъ ся.

Спѣлками въ кѣлькохъ людей можна бы закладати великі варштаты: ткачѣвъ, ганчарѣвъ, стельмахѣвъ и инші, щобы пару людей вложило бѣльше грошей до интересу, щобы було бѣльше рукъ до работы и щобы тымъ спѣсобомъ можна було лѣпшій и дешевшій вытвѣръ въ свѣтъ пускати тай добрый грѣшь зарабляти.

Всяка спѣлка основує ся на згѣдній праці людей, котрі мають однакі потреби и цѣли. —

12. Слово вѣдъ „Просвѣты“.

Повыше представили мы вамъ образъ новой работы на основѣ статуту товариства „Просвѣта“. Ро-

бота се не мала, але велика и тяжка, бо нова. Робота тота не стоить на параграфахъ статуту, але на рукахъ котрыми треба вѣдь теперь лѣпше робити, щобы добити ся гаразду, а щобы нашій щирій замѣры удали ся и принесли користь, треба намъ всѣмъ Русинамъ разомъ ставати до працѣ и двигати ся напередъ. Мы Русины — народовцѣ не лукавимо добромъ, але щиро радимо народови рускому тото, що уважаемъ найлѣпшимъ для него, а хто знае що лѣпшого, той най скаже, а мы певне приймемо добру гадку.

„Свѣтло“ и „добро“ народу руского се наша найблисша мета, до котрой маємо спѣшити, але всѣ разомъ! Наша руска интелігенція мае помагати народови у тѣй роботѣ, доки вѣнь самъ дасть собѣ раду. Ту не помогутъ пустій крики, а лишь тиха праця вѣдь споду, вѣдь громадь зачинаючи. У тѣй роботѣ спадае обовязокъ на: священникѣвъ, народныхъ учителѣвъ и свѣтлыхъ селянь та мѣщанъ по селахъ; на интелігенцію духовну и свѣтску по мѣстахъ, та на керманичѣвъ просвѣты народной у Львовѣ, щобы всѣ они разомъ зѣйшли ся и однимъ ладомъ працювали! Въ „Просвѣтъ“ маємо всѣ зѣйти ся: бѣдні и богаті, сѣракові и сурдутові, але зъ теплымъ серцемъ, охотою до працѣ и любовію до свого!

Панове громадо! Передъ нами стоить нынѣ сумный краєвидъ. Середъ глухой темрявы, помежи запалыми стрѣхами, зъ заломаными руками блукаєсь Русинъ и шукає долѣ, а ту передъ нимъ виднѣєсь похилений паньскій двѣръ, розвалена корчма и далекій поля, зарослі свирѣпомъ та бурянами.

Той сумный видъ най пропадає и бодай бѣльше не приснивъ ся. Намъ треба про се и забути, а дивити ся смѣло въ будучнѣсть, що стоить передъ нами. Вско-

дять ясне сонце и озарює яркимъ промѣнемъ богате обійсте руского легіня. Встає Русинъ здоровый, веселый, глядять поважно на гарну хатину и все добро коло неи. Тамъ въ серединѣ села виднѣсь: церковь, школа и читальня „Просвѣты“, а коло неи шпихлѣрь, крамниця, каса пожичкова и щадниця, все добро громадске! Тамъ край села золотѣсь збѣже на просторыхъ загонахъ а сита худѣбка спѣшитъ у поле.

Хто лише може, най подає намъ руку въ тѣй роботѣ. Вписуйте ся численно панове громадо, въ члены „Просвѣты“, закладайте читальнѣ „Просвѣты“ и другихъ до того захохуйте, бо въ громадѣ наша сила а добро громадске наша цѣль! Зъєднаймо ся и пѣзнаймо ся такъ крѣпко, щобъ жадна сила насъ не розлучила, а поборемо: темноту розуму и лихолѣте!

Туда наша дорога, бо наша будучнѣсть: нарѣдъ розумный и богатый, а сего мы мусимо дѣйти. До сего дѣйшли другі народы, якъ Чехи и Нѣмцѣ, до сего доходятъ Мазуры польскі, а мы мали бы бути гѣрші. Будьмо народомъ!

„Борѣте ся — поборете!
Вамъ Богъ помагає;
За васъ сила, за васъ воля
И правда святая!“

Тарасъ Шевченко.

ЦѢНЫ ЗБѢЖА.

Плачено за 100 кѣльограмѡвъ netto безъ мѣшка.

1 сѣчня	Львѡвъ		Тернопѡль		Пѡдволо- чиска		Ярославъ	
	вѡдъ	до	вѡдъ	до	вѡдъ	до	вѡдъ	до
Пшеница	10·65	11·40	10·50	11·30	10·50	11·50	10·75	11·50
Жито	9·30	10·50	9·00	9·70	9—	9·85	9·30	10·00
Ячмѣнь	6·50	8·00	6·50	7·50	6·40	7·50	6·75	8·00
Овесъ	7·00	7·50	6·80	7·25	6·00	6·70	7·00	7·50
Горохъ	6·25	10·00	6·25	9—	6·25	10·00	6·50	10—
Выка	—	—	—	—	—	—	—	—
Рѣпакъ	13·00	14·50	12·00	13·00	12·00	13·25	13·25	13·75
Хмѣль	55—	60—	—	—	—	—	—	—
Конюшина червона	42—	55—	41—	54—	45—	55—	45—	55—
„ бѣла	—	—	—	—	—	—	—	—
Оковита	19·50	22·50	—	—	—	—	—	—

На 100 кѣльограмѡвъ пшеницѣ, жита, гороху, выки, бобу, фасолѣ, конюшины и кукурудзы иде цѣлый корецъ ; на 100 кѣльограмѡвъ ячменю и гречки треба 5 четвертокъ а на 100 кѣльограмѡвъ вѡвса 7 четвертокъ и 1 гарнецъ.

0,30

22050

Рускїй народнїй часописи, що виходять въ 1892-омъ роцѣ.

- „**Дѣло**“, часопись політична; виходить що дня у Львовѣ и коштує на рѣкъ 18 зр. ав.
- „**Батькѣвщина**“, часопись політична для руского народу; виходить що тыжня у Львовѣ и коштує на рѣкъ 4 зр.
- „**Буковина**“, часопись політична и наукова для руского народу, виходить въ Чернѣвцяхъ (на Буковинѣ) що другій тыждень и коштує на рѣкъ 3 зр. ав.
- „**Правда**“, мѣсячникъ політики, науки и письменства, виходить у Львовѣ що тыжня и коштує на рѣкъ 5 зр. ав.
- „**Зоря**“, ілюстроване письмо літературно-наукове для родинѣ, виходить у Львовѣ що два тыжнѣ и коштує на рѣкъ 6 зр. ав.
- „**Дзвѣнокъ**“, письмо ілюстроване для дѣтей и молодежи, виходить у Львовѣ що два тыжнѣ и коштує на рѣкъ 4 зр. ав.
- „**Зеркало**“, часопись гумористично-сатирична, виходить у Львовѣ що два тыжнѣ и коштує на рѣкъ 4 зр. ав.
- „**Учитель**“, часопись научна, виходить у Львовѣ що два тыжнѣ и коштує на рѣкъ 3 зр. ав.
- „**Добрї Рады**“, часопись ілюстрована для господарства, домѣвства и забавы, виходить въ Рогѣзнѣ почта Садагура (на Буковинѣ) що мѣсяця и коштує на рѣкъ 1 зр. 50 кр.

22050

К. Левицький

до має робити

«Просвіта»